

ZITTING VAN DEN 15DEN FEBRUARIJ.

Commissie voor het onderzoek der geloofsbrieven van de leden uit Zuidholland en Noordholland het navolgend verslag uit:

„ Wij hebben de eer aan uwe Vergadering te rapporteren, dat wij onderzocht hebben de geloofsbrieven van de heeren:

Jhr. mr. D. T. Gevers van Endegeest,
mr. J. A. Philipse,
P. H. baron Taets van Amerongen tot Natewisch,
D. Blankenheijm,
O. B. 't Hooft,
R. J. baron Groeninx van Zoelen,
mr. M. A. F. H. Hoffman,
A. F. Insinger,
B. A. baron van Verschuer,
mr. C. Diemont,
H. van Beeck Vollenhoven,
J. Corver Hooft,
D. Borski,

voor de provincien Zuid- en Noordholland, en dat uit dit onderzoek aan ons is gebleken, dat alle deze stukken het bewijs opleveren dat de bovengemelde heeren, op eene grondwettige wijze gekozen en benoemd, in zich vereenigen alle de vereischten welke de Grondwet voor de leden der Staten-Generaal voorschrijft: zoodat wij de eer hebben de toelating van alle deze heeren voor te stellen.

De Vergadering vereenigt zich met de conclusie van dit rapport en besluit alzoo tot de toelating der heeren: Gevers van Endegeest, Hoffman, Philipse, Taets van Amerongen, Blankenheijm, 't Hooft, Groeninx van Zoelen, Insinger, Diemont, van Beeck Vollenhoven, Corver Hooft, Borski en van Verschuer.

Op voorstel des Voorzitters, bepaalt de Kamer de beraadslaging over de admissie der nog niet toegelaten leden op den volgenden ochtend ten elf ure.

De Voorzitter verzoekt de leden, tot wier toelating door de Commissien niet geadviseerd werd uit hoofde van gemis van stukken, deze zoodra mogelijk op de griffie te willen deponeren ter inzage van de leden.

Daarna wordt de vergadering gesloten.

ZITTING VAN VRIJDAG 16 FEBRUARIJ 1849.

De vergadering wordt ten elf ure door den Voorzitter, L. G. A. graaf van Limburg Stirum, geopend.

Er zijn, in den aanvang der zitting, 29 leden tegenwoordig, te weten de heeren:

Corver Hooft, Freseman Viëtor, Vos de Wael, van Mierlo, Insinger, Verheij van den Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Borski, Hoffman, Lightenvelt, Blankenheijm, Diemont, Cost Jordens, Bosch, van Welderen Rengers, Philipse, Groeninx van Zoelen, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Tonckens, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

Zijne Excellentie de Minister voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz. is aanwezig.

De notulen van het verhandelde in de vorige zitting worden gelezen en goedgekeurd.

Aan de orde van den dag is de behandeling van dat gedeelte der rapporten, die in de zitting van gisteren zijn uitgebragt, nopens de toelating der nieuwe leden, waarbij wordt voorgedragen, om sommige der heeren, uit verschillenden hoofde, voor alsnog niet als lid der Vergadering toe te laten.

Het eerst wordt in beraadslaging gebragt het gedeelte van het eerste rapport, dat de strekking heeft, den heer van Heeckeren van Wassenaar voor alsnog niet toe te laten, op grond, dat dit lid, buiten het Rijk geboren zijnde, niet had doen blijken, dat hij uit Nederlandsche ouders geboren is.

De Voorzitter vraagt aan de Commissie, of de heer van Heeckeren eenig stuk heeft overgelegd, waardoor dat bezwaar is uit den weg geruimd.

De heer **van Sasse van Ysselt** heeft, uit naam der Commissie, verklaard, dat het door de Commissie verlangde stuk door den heer van Heeckeren van Wassenaar nog niet is overgelegd; zoodat zij vermeent te moeten blijven volharden bij het gisteren gedane voorstel, om den gemelden heer voor alsnog niet toe te laten.

Derhalve worden thans de beraadslagingen over de toelating van den heer van Heeckeren van Wassenaar geopend.

De heer **Corver Hooft**: Het komt mij voor, dat volgens de tegenwoordige Grondwet, het bewijs, dat men uit Nederlandsche ouders geboren is, niet meer gevorderd wordt. Het geopperde bezwaar schijnt mij alzoo toe ongegrond te zijn. Ik adviseer alzoo voor de toelating van het lid, waarvan thans sprake is.

De heer **van Beeck Vollenhoven** kan zich niet met dat gevoelen niet vereenigen. Het blijkt toch juist uit de overgelegde stukken, dat hij buiten 's lands geboren en alzoo geen Nederlander van geboorte is. Zoolang hij dus niet heeft bewezen, dat hij, ofschoon buiten 's lands geboren, uit Nederlandsche ouders gesproten is, zoolang kan hij ook niet als Nederlander beschouwd worden en evenmin in deze Vergadering zitting nemen. Spreker vereenigt zich mitsdien met de conclusie van het uitgebragte rapport.

De heer **Lightenvelt** vereenigt zich geheel en al met de conclusie van het rapport der Commissie. Het is wel buiten eenigen twijfel, dat de heer van Heeckeren het radicaal van Nederlander bezit, maar daar hij buiten 's lands is geboren, moet het op eene overtuigende wijze blijken, dat hij uit Nederlandsche ouders is gesproten. En zoolang die daadzaak niet op eene wet-tige en duidelijke wijze gebleken is, mag de Vergadering het be-doelde lid niet als zoodanig toelaten. Zij mag geene daadzaak aannemen, die niet bewezen is.

De Voorzitter wil nu in omvraag brengen het voorstel der Commissie.

De heer **Cost Jordens** dringt echter nog aan op eene her-lezing van dat gedeelte van het rapport der Commissie. Daar de heer van Heeckeren, in de zitting van gisteren, heeft aan-genomen de levering van het gevorderde bewijs, zoo wensch-t de spreker, dat de Vergadering dan ook een besluit zal nemen, dat daarmede overeenkomt. Den heer van Heeckeren behoort alsnog de gelegenheid te worden gelaten, om het bewijs over-te leggen, dat hij uit Nederlandsche ouders is geboren.

Dit gevoelen wordt van verschillende zijden ondersteund.

De heer **van Sasse van Ysselt**, die, ten gevolge van het nog niet toelaten van den heer van Meurs, voor de Commissie tot het onderzoek der verkiezingen optreedt, leest nogmaals voor dat gedeelte van het rapport, hetwelk tot de benoeming van den heer van Heeckeren betrekking heeft. Hij doet daarbij opmerken, dat de Commissie voorgesteld heeft, den meergemelden heer niet dadelijk toe te laten. Zijne niet-toelating is alzoo slechts voor-loopig. Daardoor is de Commissie aan het bezwaar, door den heer Cost Jordens in het midden gebragt, bereids te gemoet gekomen.

De Voorzitter meent thans te moeten overgaan, om de con-clusie van het rapport der Commissie te dezen aanzien in om-vraag te brengen.

De heer **Gevers van Endegeest** merkt op, dat het niet noodig kan geacht worden, over deze zaak eene hoofdelijke stem-ming te houden. Geen der leden zal toch wel eenige zwaarig-heid maken, zich te vereenigen met het rapport der Commissie. Niemand zal immers op de dadelijke toelating, aandringen, of daartoe besluiten, zoolang het benoemde lid het gevorderde be-wijs niet zal hebben overgelegd.

De Voorzitter acht zich verplicht, den laatsten spreker te herinneren aan art. 7 van het nog bestaande Reglement van Orde der Kamer, dat voorschrijft, dat wanneer de President eene zaak genoegzaam bediscussieerd oordeelt, hij dezelve in omvraag brengt. Hij meent dat Reglement te moeten handhaven, en stelt alnu voor, zich met de conclusie van het rapport der Commissie ten aanzien van den heer van Heeckeren te vereenigen.

Geen der leden verklaart zich daartegen, zoodat dienovereen-

ZITTING VAN DEN 16DEN FEBRUARIJ.

komstig wordt besloten en het meergemelde lid voor alsnog niet toegelaten.

Nu vraagt de **Voorzitter** aan de Commissie, of de heer Engelkens de door haar verlangde bescheiden heeft overgelegd, dan wel of zij bij de door haar genomen conclusie blijft volharden?

De heer **van Sasse van Ysselt** herinnert aan het rapport, dat gisteren door de Commissie nopens de geloofsbrieven van den heer Engelkens is uitgebragt. Sedert heeft die heer eene nota ingezonden. De Commissie acht zich verplicht, den hoofdzakelijken inhoud daarvan mede te deelen. Daarbij zijn dan overgelegd: 1°. een extract uit het doopboek der gemeente Nieuwe-Schans, provincie Groningen, ten bewijze, dat zijn vader aldaar is geboren; 2°. eene acte van bekendheid, gepasseerd voor den notaris Tholen en getuigen te Weener, waaruit blijkt, dat zijn vader nooit eenige betrekking buiten 's lands heeft bekleed; 3°. eene acte van overlijden van zijn vader, waaruit blijkt, dat deze den 3den Maart 1807 te Weener, destijds tot het Koninkrijk Holland behoorende, is overleden; 4°. eene acte van overlijden zijner moeder, mede aldaar, den 25sten Maart 1810; 5°. eene verklaring van het bestuur zijner woonplaats, houdende, dat hij sedert 1821 te Winschoten is gevestigd en voortdurend in het bezit van alle staatsburgerlijke regten is geweest. De Commissie is thans, na inzage dezer stukken, van oordeel, dat voldoende het bewijs geleverd is, dat de vader van den heer Engelkens was een geboren Nederlander. Wel is waar, de moeder is buiten 's lands geboren, doch art. 6 van het Burgerlijk Wetboek heft dit bezwaar op, daar dat artikel voorschrijft: »dat eene vreemde vrouw, met eenen Nederlander getrouwd zijnde, den staat van haren man volgt.» De Commissie vermeent alzoo dat het eerste bezwaar, hetwelk gisteren door haar geopperd werd, vervallen is. — Maar het tweede bezwaar, dat toen in het midden gebragt is, is naar haar oordeel in volle kracht blijven bestaan. Er is door het meergenoemde lid geen extract uit het register der geboorten overgelegd, en de verklaring die daaromtrent door den griffier der regtbank te Winschoten is afgegeven, kan niet als een behoorlijk bewijs van geboorte beschouwd worden. Het lid der Commissie, dat thans het woord voert, leest dat stuk nogmaals voor. Het is een extract, door den griffier der arrondissements-regtbank te Winschoten afgegeven, van de ter griffie voorhanden zijnde bijlagen tot de huwelijks-acte van den heer Engelkens, welke in 1824 te Zuidbroek is gesloten. Uit dat stuk nu blijkt, dat gemelde heer den 8sten Julij 1797 te Weener geboren en den 13den Julij van dat jaar aldaar gedoopt is. De Commissie vermeent, dat een zoodanig stuk niet voldoende is, en weinig overeenstemt met het voorschrift van art. 29, in verband met art. 25 van het voorloopig kiesreglement, waarbij wordt voorgeschreven, dat »door het verkozen lid moet worden over» gelegd een uittreksel uit de registers van geboorte, of, bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken.» De Commissie oordeelt dat de heer Engelkens alsnog aan deze bepaling dient te voldoen. Hij zal daartoe later ongetwijfeld in staat zijn. Inmiddels meent de Commissie te moeten blijven voorstellen, dien heer voor alsnog niet toe te laten.

Derhalve worden de beraadslagingen over dit onderwerp nu geopend.

De heer **Diemont** meent aan de Commissie te moeten vragen, of het overgelegde stuk door den president der regtbank is gelegaliseerd.

De heer **van Sasse van Ysselt** beantwoordt die vraag toestemmend.

De heer **Diemont**: Dan neem ik de vrijheid te vragen, of de Commissie wel gedacht heeft aan de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, volgens welke dergelijke stukken wel degelijk geloof verdienen. Immers art. 23 van het Burgerlijk Wetboek schrijft voor, dat de volmagten en andere stukken, welke bij de acten van den burgerlijken stand worden gevorderd, aangehecht zullen blijven aan de registers, welke ter griffie van de arrondissements-regtbank moeten worden overgebragt. Spreker doet die vraag met de meeste bescheidenheid, omdat het zeer ligt mogelijk is, dat de Commissie op die bepalingen minder het oog geslagen had. Het komt hem onder verbetering voor, dat

de bepalingen in de artt. 23 en 24 van het Burgerlijk Wetboek voorkomende, geen den minsten twijfel overlaten nopens de wet-tigheid en geldigheid der overgelegde stukken. Het schijnt hem toe, dat uit die artikelen ten duidelijkste blijkt, dat uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand dezelfde kracht hebben als de oorspronkelijke, tot zoolang de valsheid daarvan niet is bewezen.

De heer **van Sasse van Ysselt** geeft zijn leedwezen te kennen, dat hij zich zoo even heeft vergist. Het stuk, waarvan op dit oogenblik sprake is, is alleen door den griffier der regtbank ondertekend en in geen deele gelegaliseerd.

De heer **Tonckens** is volkomen de meening toegedaan, dat het overgelegde stuk dezelfde waarde verdient als het originele. De bepalingen van het Burgerlijk Wetboek, door eenen der vorige sprekers aangehaald, laten daaromtrent geen twijfel over. Het gebeurt dikwerf, dat van zoodanige uittreksels gebruik gemaakt wordt. Het komt hem voor, dat de legalisatie dier stukken niet gevorderd wordt, maar dat het de vraag is, of er griffie-regten van het stuk geheven zijn. Is dat het geval, dan heeft het stuk een volmaakt wettig aanzien bekomen.

De heer **Cost Jordens** bestrijdt het gevoelen van vorige sprekers nopens de geldigheid van het overgelegde stuk. Er wordt in art. 24 van het Burgerlijk Wetboek wel bepaald, dat de uittreksels van de acten van den burgerlijken stand geloof verdienen, tot dat derzelver valsheid mogt zijn gebleken. En indien nu de heer Engelkens zoodanig uittreksel had overgelegd, dan ging de redenering ook op en dan zou het stuk ook als geldig zijn te beschouwen. Maar het is geen uittreksel der acten van den burgerlijken stand. Er is slechts overgelegd eene verklaring van den griffier der regtbank, die zelfs niet inhoudt, dat de daarin vervatte daadzaken den griffier zijn gebleken uit de acten van den burgerlijken stand, en bepaaldelijk uit de geboorte-registers. De verklaring, die hier is overgelegd, is volstrekt niet overeenkomstig het voorschrift van art. 25 van het voorloopig kiesreglement, waarbij gevorderd wordt: »een uittreksel uit de registers van geboorte, of, bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken?» Had de griffier gegeven een afschrift van de acte van geboorte, of een uittreksel daarvan, dan kon zijne verklaring worden aangenomen en eenigen invloed uitoefenen. Doch de verklaring, zoo als zij overgelegd is, valt niet in de termen van art. 25 van het voorloopig kiesreglement. Spreker zal zich alzoo vereenigen met het voorstel der Commissie, dat hem allezins juist en gegrond voorkomt.

De heer **Diemont** moet bekennen, dat hij nopens den inhoud van het meergemelde stuk in dwaling gebragt is. Hij dacht inderdaad, dat het een uittreksel was van de registers van den burgerlijken stand, die ter griffie der regtbank berusten. Het blijkt nu echter, dat het is eene verklaring van den griffier der regtbank, gegrond op andere bescheiden, ter griffie voorhanden. Spreker zal intusschen niet beslissen, in hoeverre dat stuk kan worden gelijkgesteld met eene acte van bekendheid, welke art. 25 van het voorloopig kiesreglement voorschrijft. Eerst nu kent spreker het stuk, maar nu meent hij ook, dat het de vraag zou kunnen zijn, in hoeverre zoodanige verklaring van den griffier eener regtbank zou kunnen subintreren voor eene acte van bekendheid.

De heer **van Sasse van Ysselt** doet opmerken, dat hij het niet noodig geoordeeld had, het bedoelde stuk nader te omschrijven, daar hij het geheel heeft voorgelezen.

De heer **Tonckens** meent, dat de legalisatie van dit stuk geen volstrekt vereischte is. De eenige vraag is, hoe het stuk zelf moet beschouwd worden? Het is een extract door den griffier der regtbank afgegeven, hetgeen ook bij andere gelegenheden, bij huwelijken, bij notariële acten geschiedt. De redenaar kan niet inzien, waarom dat stuk ook hier niet geldende zou wezen. Het is een extract genomen op de plaats, waar de stukken betrekkelijk het huwelijk, waar de registers van den burgerlijken stand, mede moeten berusten. Hij blijft dus bij zijne meening volharden, dat het stuk *in forma* is, ook omdat daarvan griffie-regten geheven zijn.

De heer **van der Lek de Olercq** oordeelt, dat, indien het

waar was, dat het meergemelde stuk als een bewijs van geboorte zou moeten worden erkend, de Vergadering alsdani niet zou kunnen onderzoeken, of een der leden aan de vereischten, bij het kiesreglement voorgeschreven, voldeed. Dit zou in dat geval alleen staan aan het onderzoek van den griffier, die het stuk had afgegeven. Spreker vereenigt zich alzoo met hetgeen door den heer Cost Jordens is in het midden gebragt en zal mitsdien stemmen voor de conclusie van het rapport der Commissie.

Geen der leden meer het woord vragende, zoo wordt in omvraag gebragt de conclusie van het rapport der Commissie, ten opzichte van de geloofsbriefven van den heer Engelkens, welke conclusie daartoe strekt, dien heer voor alsnog niet toe te laten, tot dat hij, ingevolge art. 25, n°. 1, van het voorloopig kiesreglement, zal hebben overgelegd een uittreksel uit het register van geboorte, of, bij gemis, eene acte van bekendheid, waaruit tijd en plaats zijner geboorte blijken. — Met eene meerderheid van 25 tegen 4 stemmen wordt het voorstel der Commissie aangenomen en de heer Engelkens alzoo voor alsnog niet toegelaten.

Voor hebben gestemd, de heeren: Corver Hooft, Freseman Viëtor, Vos de Wael, van Mierlo, Verheij van den Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Borski, Hoffman, Lichtenvelt, Blankenheijm, Cost Jordens, Bosch, Philipse, Groeninx van Zoelen, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Insinger, Diemont, van Welderen Rengers en Tonckens.

Alsnu worden de beraadslagingen geopend over de toelating van den heer van der Beken Pasteel. De heer Hoffman leest, namens de tweede Commissie tot onderzoek der geloofsbriefven, de conclusie voor van het in de vorige zitting uitgebragte rapport, welke daartoe strekt, om den heer van der Beken Pasteel en andere benoemde leden der Vergadering als zoodanig niet toe te laten, zoolang zij niet het bewijs zullen hebben overgelegd, dat zij ontslagen zijn als leden der Provinciale Staten.

Zijne Excellentie de Minister voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz. vraagt het eerst het woord en zegt hoofdzakelijk: Ik heb gemeend al dadelijk het gevoelen der Regering omtrent het regt verstand van art. 124 der Grondwet te moeten mededeelen, en in verband daarmede de conclusie van het rapport der Commissie te moeten bestrijden, en alzoo uwe Vergadering uitnoodigen die leden, welke nog niet als leden der Provinciale Staten ontslagen zijn, desniettemin in deze Vergadering toe te laten.

Art. 124 der Grondwet is geplaatst in het IVde hoofdstuk, tot opschrift hebbende *Van de Provinciale Staten en Gemeentebesturen*, en wel in de eerste afdeling, handelende over de *zamenstelling* der Provinciale Staten. Bij de behandeling dezer zaak komt al dadelijk in aanmerking wie al en wie niet leden der Provinciale Staten kunnen zijn; daarom wordt, nadat in art. 123 de wijze van benoeming der leden is omschreven, in art. 124 onmiddellijk bepaald, dat een lid der Eerste Kamer niet tevens lid kan zijn der Staten eener provincie, gelijk ook niemand lid van twee Provinciale Vergaderingen zijn kan. Er wordt alzoo hier over het radicaal gehandeld, gevorderd om lid der Provinciale Staten te kunnen zijn, en nu is het van de verpligting der Provinciale Staten, die ook voor de uitvoering der Grondwet behooren te zorgen, te waken dat niet een lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal in haar midden verschijne, omdat hij mist het radicaal om in die Vergadering te kunnen zitten: en was hij aanvankelijk lid, en later benoemd tot lid der Eerste Kamer, zitting nemende in laatstgenoemd collegie verliest hij het radicaal en houdt *eo ipso* op lid der Provinciale Staten te zijn, waartoe hij nu onbevoegd geworden is; eveneens als iemand op zoude houden lid te zijn van het oogenblik af dat hij de hoedanigheid van Nederlander had verloren. In de vorige Grondwet was dit duidelijk omschreven. Art. 95 derzelve hield de bepaling in, „dat „leden van Provinciale Staten, in eene der Kamers van de Staten-Generaal zitting nemende, ophouden tot de Provinciale Staten „te behooren.” Die stellige en duidelijke bepaling der Grondwet werd in het afgelopen jaar in de gewijzigde Grondwet ver-

anderd, omdat het lidmaatschap der Tweede Kamer thans met dat der Provinciale Staten wel vereenigbaar is. Het is zoo, verschillende leden der Kamer hebben door hun ontslag te nemen als leden der Provinciale Staten, getoond, de zaak in een anderen zin te begrijpen. Maar ik mag niet nalaten te doen opmerken dat het radicaal voor het lidmaatschap der Provinciale Staten eerst dan verloren gaat, wanneer de onvereenigbaarheid geboren wordt. Indien nu leden dezer Kamer die hun ontslag bij de Provinciale Staten hadden ingediend, hier, om welke reden ook, niet mogten worden toegelaten, dan zouden zij afstand gedaan hebben van eene vroegere betrekking, zonder dat daartoe noodzakelijkheid bestond. Op deze gronden meent de Regering te moeten voorstellen al de leden, die vroeger leden der Provinciale Staten waren, toe te laten, zonder het voorafgaand bewijs van ontslag uit die betrekking van hen te vorderen, doch in de overtuiging, dat de betrekking van lid der Provinciale Staten zal ophouden, zoodra deze Vergadering hen als leden der Eerste Kamer zal hebben toegelaten.

De heer Hoffman meent het aangevoerde door den Minister te moeten wederleggen. Uit de plaatsing van art. 124 der Grondwet in het hoofdstuk van de *Provinciale Staten en de Gemeentebesturen*, kan geen grond tot wederlegging van het gevoelen der Commissie tot onderzoek der geloofsbriefven worden ontleend. Zoolang hij, spreker, lid der Staten-Generaal is geweest, heeft hij alle artikelen der Grondwet beschouwd als in een onderling verband staande en als een geheel uitmakende. Het geldt hier thans hetzelfde vraagstuk, dat vroeger in de Tweede Kamer is behandeld. Men zal zich toch wel herinneren, dat hij een paar jaren geleden in de vorige Tweede Kamer een voorstel deed betrekkelijk het onderwerpen van tractaten enz. aan het oordeel der wetgevende magt. Ook toen werd aan hem, voorsteller, tegen-gevoerd, dat de bepalingen nopens de verdragen geplaatst waren in het hoofdstuk der Grondwet tot den Koning betrekking hebbende, en het was daaruit dat men de gevolgtrekking ontleende, dat het oordeel daarover aan de wetgevende magt vreemd moest blijven. Maar zoodanige beweringen dienen op te houden. Art. 124 der Grondwet verbiedt duidelijk, te gelijk te zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en der Provinciale Staten. Wanneer zij nu, volgens de artt. 12 en volgende van het reglement omtrent de magt en het gezag der Provinciale Staten, die van kracht blijven tot dat zij vervangen worden, lid van dat lichaam zijn, zullen zij te gelijker tijd zitting hebben in twee collegien, waarvan het lidmaatschap, volgens de gewijzigde Grondwet, onvereenigbaar is. Spreker vindt ook het beweren, dat op die wijze sommige leden, die uit anderen hoofde niet in deze Vergadering mogten worden toegelaten, dan doelloos hun ontslag zouden genomen hebben als leden der Provinciale Staten, ten eenen male ongegrond. Immers omtrent die leden, die hun ontslag zouden genomen hebben, zou geen twijfel omtrent hunne aanneming kunnen bestaan. Zij zouden getoond hebben de Grondwet wel te kennen. En kenden zij die niet, hielden zij zich aan beide betrekkingen, dan zou spreker het wenschelijk achten, dat zij noch leden der Eerste Kamer van de Staten-Generaal, noch leden der Provinciale Staten zijn. Hij blijft alzoo het gevoelen voorstaan, dat de leden der Kamer, die nog niet hun ontslag als leden der Provinciale Staten hebben bekomen, voorloopig niet worden toegelaten.

Zijne Excellentie de Minister voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz. zegt, dat het schijnt, dat hij zich min duidelijk heeft uitgedrukt. Hij is het met den vorigen spreker volkomen eens, dat alle de artikelen der Grondwet in onderling verband moeten worden beschouwd en een geheel uitmaken, maar die artikelen moeten in verband beschouwd en geïnterpreteerd worden met die, welke voorafgaan, of die volgen. Zijne Excellentie heeft van de plaatsing van art. 124 in het IVde hoofdstuk der Grondwet gesproken, om tot de *ratio legis* te geraken. Kwam de bedoelde bepaling voor in het hoofdstuk *Van de Staten-Generaal*, dan zou het misschien kunnen toegegeven worden, dat men vooraf ontslagen behoorde te zijn als lid der Provinciale Staten, voordat men als lid der Eerste Kamer zou mogen optreden. Maar nu de bepaling, of liever het verbod, voorkomt in het hoofdstuk *Van de Provinciale Staten*, nu gelooft de Minister, dat het de bedoeling is, dat niemand lid kan zijn of blijven der Provinciale Staten, die lid is of wordt van de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Ieder, die alzoo lid wordt van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, verliest het radicaal, om zitting te kunnen nemen als lid der Provinciale Staten. Dit volgt nu uit de onderscheidene bepalingen der

Grondwet. Dit is het verband, dat uit art. 124, vergeleken met andere, kan worden ontleend. Deze redenering is eenvoudig, maar, naar het schijnt, straks niet duidelijk genoeg voorgedragen.

De heer **Hoffman** begrijpt inderdaad de juistheid der redenering niet, dat, daar het art. 124 in het IVde hoofdstuk der Grondwet is opgenomen, het in de eerste plaats op de leden der Provinciale Staten zou slaan, en dat daardoor eenige verandering zou worden gemaakt in het stelsel van onverenigbaarheid der beide meergenoemde betrekkingen van lid der Eerste Kamer en der Provinciale Staten. De Grondwet houdt in art. 124 het stellige verbod in, om de beide betrekkingen te gelijk te vervullen. Zoodra nu een lid der Provinciale Staten tot lid der Eerste Kamer werd benoemd, stond het hem vrij, eene keuze te doen. Maar hij had geene vrijheid, beide betrekkingen aan te houden.

De heer **Iussinger** geeft te kennen, dat hij in hetzelfde geval waarvan thans sprake is, verkeerd heeft. Hij heeft zijn geweten echter niet bezwaard. Het was hem zeer goed bekend, dat van het oogenblik, dat hij tot lid der Kamer benoemd werd, de deuren van de vergadering der Provinciale Staten voor hem gesloten waren. Meer uit welvoegelijkheid en als eene pligtpleging, dan uit gevoel van noodzakelijkheid, diende hij zijn ontslag als lid der Provinciale Staten in. Hij had toch begrepen, dat hij van zelf ophield lid der Provinciale Staten te zijn, zoodra hij het lidmaatschap der Eerste Kamer aanvaardde. De redenering is eenvoudig en juist, dat, door het aannemen der laatste betrekking, de andere, die daarmede onverenigbaar is, vervalt. Nu mogen nog niet alle leden hun ontslag als leden der Provinciale Staten hebben ontvangen: dit moet volgen, en er bestaat alzoo thans geene zwarigheid de benoemde heeren als leden der Eerste Kamer toe te laten.

De heer **Groeninx van Zoelen** acht zich verplicht te kennen te geven, dat hij volkomen beaamt hetgeen door den president der Commissie tot onderzoek der geloofsbrieven, gisteren en heden tegen de dadelijke toelating van die heeren is aangevoerd, welke nog leden der Provinciale Staten zijn. Dit gemoedelijk bezwaar, dat ook bij hem tegen de toelating is opgekomen, en dat zijnen oorsprong aan de bepalingen der Grondwet ontleent, is door het aangemerkte door Zijne Excellentie den Minister in geen deelen opgeheven, en tot zijn leedwezen ziet hij zich verplicht, niettegenstaande het door den Minister in het midden gebrachte, het gevoelen der Commissie tot onderzoek der geloofsbrieven te blijven omhelzen. Het komt den spreker voor, dat het artikel der Grondwet, nopens de incompatibiliteiten, zeer duidelijk en voor geen tweeledige uitlegging vatbaar is. Het onderzoek der geloofsbrieven moet zich juist uutrekken tot de vraag, of men zoodanige betrekkingen bekleedt, die met het lidmaatschap der Eerste Kamer onverenigbaar zijn. En nu is het de vraag, wat er bij het onderzoek der geloofsbrieven is gebleken? Waren de leden der Eerste Kamer die zich aan dat onderzoek hebben onderworpen, nog leden der Provinciale Staten? En het antwoord kan niet anders zijn dan toestemmend. Nog zou het gevoelen kunnen opgaan, dat de leden der Eerste Kamer hunne betrekking konden aanvaarden, en onmiddellijk daarna hun ontslag als leden der Provinciale Staten konden bekomen, indien de Koning het ontslag uit laatstgemelde betrekking dadelijk verleende. Doch art. 12 van het Reglement nopens het gezag en de magt der Staten bepaalt integendeel, dat een lid der Provinciale Staten, zijn ontslag vragende, dit van het collegie van Gedeputeerde Staten voorloopig erlangt, tot dat het later door den Koning bepaaldelijk wordt verleend. Mogt de Kamer echter besluiten van het eerste lid, waarbij de quaestie ter sprake komt, dan zal hij zich ook niet verzetten tegen de toelating der overigen.

De heer **de Jonge van Ellemeet** doet opmerken, dat de werkzaamheden der eerste Commissie, waarvan hij lid was, zijn afgelopen. Hij ziet zich echter, na den loop dien de beraadslagingen genomen hebben, verplicht daarop terug te komen. Hij mag niet ontveinzen, dat bereids één lid, hetwelk in hetzelfde geval verkeerde, waarvan thans sprake is, in de Kamer is toegelaten. Hij zou ongaarne zien, dat de Commissie van ligtvaardigheid wierd beschuldigd. Hij begrijpt, dat men, bij het nieuwe staatkundig leven, hetwelk men is ingetreden, niet te groote zorg dragen kan, voor dergelijke beschuldigingen gevrijwaard te worden, en hij zal derhalve rekenschap geven van de

overwegingen der eerste Commissie, waartoe haar in de vorige vergadering de gelegenheid ontbrak, door de verdaging der discussien van wege den Voorzitter tot den dag van heden. In den loop dezer discussien dan, heeft hij dikwerf hooren uiten het woord *benoeming*. Maar juist daarop komt het nu aan. Van wanneer dagteekent die benoeming tot lid van deze Eerste Kamer der Staten-Generaal? Van den dag van het Koninklijk besluit, houdende die benoeming, en alzoo van den 11den Januarij jl.? Van den dag, dat de benoemden in deze residentie gekomen en beëdigd zijn? Van af de opening der Vergadering van de Staten-Generaal? Of den 14den dezer, toen men hier zitting nam? Neen, noch het een, noch het ander. Naar het oordeel der eerste Commissie, is onze benoeming ingegaan op het oogenblik, dat de Vergadering, als het ware met den hamerslag van den Voorzitter, besloot, in de gedane benoeming te berusten, en het benoemde lid aan te nemen. Tot op dat oogenblik kan en mag men lid der Provinciale Staten zijn, maar daarna houdt die betrekking van regtswege op. Men denke hierbij aan art. 1 van het voorloopig kies-reglement. Het was dus onnoodig voor dien tijd zijn ontslag als lid der Provinciale Staten te nemen. Stelt het geval, dat de geloofsbrieven van eenig door den Koning benoemd lid om deze of gene reden niet in orde worden bevonden, dat het ontbrekende aan zijne aandacht ontsnapt, niet kan worden aangevuld, maar dat hij alreeds zijn ontslag als lid der Provinciale Staten heeft verkregen. Ofschoon beëdigd voor de opening der Kamer, en na reeds eene zitting welligt te hebben bijgewoond, zal hij echter in de volgende niet worden toegelaten. Hij zal alsdan noch lid der Staten-Generaal, noch lid van de Provinciale Staten zijn, zoodat langs dien weg laatstgenoemden zonder noodzakelijkheid eene openstaande plaats zouden aanbieden en welligt een nuttig lid zouden derven.

Maar bovendien, wat is de aanleiding tot dit gewijzigd artikel der Grondwet geweest? Art. 124 schrijft voor, dat niemand te gelijk kan zijn lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal en lid der Staten eener provincie, enz. En waarom? Omdat het collegie der Provinciale Staten van aard is veranderd; omdat de Provinciale Staten later de leden van de Eerste Kamer zullen benoemen. Men verlieze toch niet uit het oog, dat men zich op dit oogenblik bevindt in een buitengewoon geval. Nu zijn de leden der Eerste Kamer voor de eerste maal door den Koning benoemd. In de veronderstelling dat de Kamer niet de zienswijze deelt der eerste, maar die der tweede Commissie, draagt hij als redmiddel voor, dat elk lid der Eerste Kamer, die nog mogt zijn lid der Provinciale Staten, de verklaring aflegge, dat hij op het oogenblik, dat hij als zoodanig zitting neemt, van regtswege ophoudt lid der Provinciale Staten te zijn. Daardoor zouden vele moeilijkheden en discussien worden voorkomen.

De **Voorzitter** meent den spreker te moeten herinneren aan art. 9 van het Reglement van Orde der Kamer, dat nog van kracht is, en welk artikel is van den volgenden inhoud: »Art. 9. De President zal gehouden zijn, op begeerte van drie leden, op alle voorkomende zaken omvraag te doen.» Het voorstel dient derhalve door drie leden te worden ondersteund.

De heer **de Jonge van Ellemeet** vraagt, of er nog twee heeren zijn, die met hem dat voorstel willen doen? maar vermits het nu reeds blijkt dat de Kamer meerendeels gezind is om overeenkomstig het gevoelen der eerste Commissie te concluderen, trekt hij zijn voorstel in.

De heer **Vos de Wael** geeft te kennen, dat het wel geen betoog behoeft, dat de betrekkingen van lid der Provinciale Staten en van lid der Eerste Kamer van de Staten-Generaal, volgens de gewijzigde Grondwet, onverenigbaar zijn. Intusschen hebben sommige leden der Eerste Kamer den eed als zoodanig in handen des Konings afgelegd en ook in de Vergadering zitting genomen. Dat is een *factum*. En daaruit nu vloeit onmiddellijk voort, dat zij afstand gedaan hebben van de betrekking van lid der Provinciale Staten. Spreker zou zich niet kunnen vereenigen met een voorstel, om te dezen aanzien nog nadere verklaringen van eenig lid te vragen. De daadzaak, dat zij hier zitting hebben genomen, bewijst toch, dat zij afstand doen van de betrekking van lid der Provinciale Staten. Het is uit dien hoofde, dat spreker geene zwarigheid maakt de leden der Kamer toe te laten, welke tot nog toe zijn leden der Provinciale Staten.

De beraadslagingen worden gesloten verklaard. De **Voorzitter**

brenkt in omvraag: »of de Kamer zich vereenigt met de conclusie van het rapport der Commissie tot het onderzoek der geloofsbriefen en wel bijzonder wat aangaat den heer van der Beken Pasteel; zoodat die heer, alvorens te worden toegelaten, een bewijs zal moeten overleggen, dat hij zijn ontslag genomen heeft als lid der Provinciale Staten?»

Er verklaren zich 4 stemmen voor en 25 stemmen tegen dat voorstel, zoodat het is afgestemd.

Voor hebben gestemd de heeren: Borski, Hoffman, Diemont en Groeninx van Zoelen.

Tegen hebben gestemd, de heeren: Corver Hooft, Freseman Viëtor, Vos de Wael, van Mierlo, Insinger, Verheij van den Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Lightenvelt, Blankenheijm, Cost Jordens, Bosch, van Welderen Rengers, Philipse, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Tonckens, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

De **Voorzitter** meent alnu, ten gevolge van het genomen besluit, te moeten voorstellen de toelating van den heer van der Beken Pasteel. Dit voorstel wordt in hoofdelijke omvraag gebragt en *aangenomen* met eene meerderheid van 25 tegen 4 stemmen.

Voor hebben gestemd, de heeren: Corver Hooft, Freseman Viëtor, Vos de Wael, van Mierlo, Insinger, Verheij van den Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Lightenvelt, Blankenheijm, Cost Jordens, Bosch, van Welderen Rengers, Philipse, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Tonckens, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Borski, Hoffman, Diemont en Groeninx van Zoelen.

Derhalve wordt de heer van der Beken Pasteel als lid der Vergadering toegelaten.

De **Voorzitter** vermeent thans in beraadslaging en omvraag te moeten brengen de conclusie van het rapport der Commissie, betrekkelijk den heer van Meurs, tegen wien hetzelfde bezwaar was geopperd, als tegen den heer van der Beken Pasteel.

De heer **Hoffman** acht eene afzonderlijke beraadslaging en stemming over de verdere leden, die in hetzelfde geval verkeerden als de heer van der Beken Pasteel, minder noodzakelijk, daar de Vergadering nu toch het hoofdpunt heeft uitgemaakt. Thans zou de toelating van de heeren van Meurs, van Nispen van Pannerden en van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen in omvraag gebragt kunnen worden. Wanneer de Vergadering die leden zal hebben toegelaten, dan zal de taak van deze Commissie afgelopen zijn, daar de heer van Heeckeren van Enghuizen de door haar verlangde acte van geboorte heeft overgelegd.

De **Voorzitter** erkent de gegrondheid van het voorstel van den vorigen spreker en meent alzoo in omvraag te moeten brengen de toelating van de heeren van Meurs, van Nispen van Pannerden, van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen en van Heeckeren van Enghuizen.

De heer **Groeninx van Zoelen** doet opmerken, dat de heer van Heeckeren van Enghuizen niet in hetzelfde geval verkeert als de andere heeren. Hij stelt mitsdien voor, alleen over de toelating der drie eerstgemelde heeren te stemmen.

De **Voorzitter** geeft ook deze opmerking toe en brengt alnu bepaaldelijk in omvraag de toelating van de heeren: van Meurs, van Nispen van Pannerden en van Pallandt van Waardenburg en Neerijnen.

Met eene meerderheid van 25 stemmen tegen 4, wordt tot de toelating besloten.

Voor hebben gestemd de heeren: Corver Hooft, Freseman Viëtor, Vos de Wael, van Mierlo, Insinger, Verheij van den

Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Lightenvelt, Blankenheijm, Cost Jordens, Bosch, van Welderen Rengers, Philipse, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Tonckens, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

Tegen hebben gestemd de heeren: Borski, Hoffman, Diemont en Groeninx van Zoelen.

Nu wordt in omvraag gebragt de toelating van den heer van Heeckeren van Enghuizen.

De Vergadering verklaart zich met eenparigheid van stemmen voor de toelating van dien heer. (Deze heeft daarop zitting genomen; waardoor het getal der aanwezige leden tot 30 is geklommen.)

De **Voorzitter** zegt, dat de Griffier der Kamer de twee leden, die voor alsnog niet zijn toegelaten, zijnde de heeren van Heeckeren van Wassenaer en Engelkens, zal uitnoodigen de stukken over te leggen, die tot hunne toelating worden gevorderd.

De **Voorzitter** deelt mede, dat de heer van Verschuier verhinderd wordt de Vergadering bij te wonen.

Aangenomen voor kennisgeving.

Vervolgens wordt overgegaan tot het zamenstellen der afdeelingen van de Kamer; zullende nader aan den Griffier worden opgegeven de namen der voorzitters, die door de afdeelingen gekozen zullen worden.

De **Voorzitter** zegt, dat hij, van de veronderstelling uitgaande, dat de Kamer een antwoord op de troonrede aan den Koning wenschte aan te bieden, naar aanleiding van art. 113 der Grondwet, dit thans bepaaldelijk voorstelt. Mogt de Kamer zich met dat voorstel vereenigen, dan zal hij overgaan tot de benoeming eener Commissie tot het opstellen van een ontwerp van adres, in antwoord op de troonrede.

Dat voorstel wordt in omvraag gebragt en *aangenomen* met de meerderheid van 29 stemmen tegen 1.

Voor hebben gestemd, de heeren: Freseman Viëtor, van Heeckeren van Enghuizen, Vos de Wael, van Mierlo, Insinger, Verheij van den Bogaard, Gevers van Endegeest, Martens van Sevenhoven, Borski, Hoffman, Lightenvelt, Blankenheijm, Diemont, Cost Jordens, Bosch, van Welderen Rengers, Philipse, Groeninx van Zoelen, Regout, 't Hooft, Taets van Amerongen, van Swinderen, Tonckens, Beerenbroek, van Sasse van Ysselt, van Beeck Vollenhoven, van der Lek de Clercq, de Jonge van Ellemeet en de Voorzitter.

Tegen heeft gestemd de heer Corver Hooft.

Ten gevolge van het genomen besluit, benoemt de Voorzitter eene Commissie van drie leden, tot het ontwerpen van een adres in antwoord op de troonrede. Die Commissie bestaat uit de heeren: Philipse, van Nispen van Pannerden en Cost Jordens.

De **Voorzitter** geeft te kennen, dat, ingevolge art. 31 van het voorloopig kiesreglement, de Kamer zich aan het laatst vastgesteld Reglement van Orde der vorige Kamer houdt, tot dat zij *nieuwe bepalingen heeft vastgesteld*. Hij geeft derhalve thans in overweging, of de herziening van dat reglement niet eene der eerste bemoeijingen van de Kamer zal moeten uitmaken. Zoo de Vergadering zich met dat voorstel kan vereenigen, dan zal hij eene Commissie benoemen, om een ontwerp van reglement voor te dragen.

In omvraag gebragt, wordt dat voorstel met eenparigheid van stemmen *aangenomen*.

De **Voorzitter** benoemt mitsdien eene Commissie van drie leden, om zich met deze herziening en het ontwerpen van een nieuw reglement bezig te houden. Die taak wordt opgedragen aan de heeren Gevers van Endegeest, van Beeck Vollenhoven en Tonckens.

Niets meer aan de orde van den dag zijnde, zoo wordt de Vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.